

Darsning texnologik xaritasi

Fan		IJTIMOY KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH
O'quv dasturidagi joyi (tartib raqami)		1.2.1-mavzu. Tarbiya tushunchasining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, milliy tarbiya va milliy g'oya mazmuni. (2 soat amaliy mashg'ulot).
Dars mavzusi		Tarbiya tushunchasining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, milliy tarbiya va milliy g'oya mazmuni. Tarbiya tushunchasi, uning mohiyati va vazifalari. Tarbiyaning jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati. Milliy tarbiyaning mazmuni, tamoyillari va manbalari. Milliy g'oya tushunchasi va uning bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishdagi o'rni. Mavzuni o'rganishda innovatsion pedagogik yondashuvlar: metodik yondashuvlar va amaliy tavsiyalar.
Davomiyligi		2 soat
Darsning maqsadi		Tarbiya tushunchasining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, milliy tarbiya va milliy g'oya mazmuni bo'yicha amaliy mashg'ulotda tinglovchilarga tarbiyaning mohiyati, milliy tarbiya tamoyillari va milliy g'oyaning asosiy tushunchalarini o'rgatish. Shuningdek, milliy qadriyatlarni bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish jarayoniga tatbiq etish bo'yicha zarur bilim va ko'nikmalarni innovatsion pedagogik metodlar orqali shakllantirish.
Kutilayotgan natija:	Bilim	<ul style="list-style-type: none"> Tarbiya tushunchasi, uning mohiyati, vazifalari va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni. Milliy tarbiyaning mazmuni, tamoyillari va manbalari. Milliy g'oya tushunchasi va uning asosiy tarkibiy qismlari. Milliy qadriyatlarni ijtimoiy ko'nikmalar bilan bog'lovchi pedagogik yondashuvlar.
	Ko'nikma	<ul style="list-style-type: none"> Tarbiya va milliy tarbiya tushunchalarini tahlil qilish va taqqoslash. Milliy g'oya tarkibiy qismlarini tizimlashtirish va ularning o'zaro bog'liqligini aniqlash. Milliy qadriyatlarni bolalar yoshiga mos tarzda tushuntirish usullarini qo'llash. Tarbiya jarayonidagi muammolar sabablarini aniqlash.
	Malaka	<ul style="list-style-type: none"> Tarbiyaviy faoliyatni milliy tarbiya tamoyillariga muvofiq tashkil etish. Milliy g'oya mazmunini bolalar bilan ishlash amaliyotiga tatbiq etish. Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda milliy qadriyatlardan samarali foydalanish. Pedagogik faoliyatni individuallashtirish va kasbiy o'z-o'zini rivojlantirish.
Darsning jihozi	Didaktik materiallar	Taqdimot slaydlar; Kutilmalar varaqasi; Tayanch atamalar tarqatmasi; Savollar yoki vazifalar yozilgan kartochkalar; Milliy qadriyatlar va tushunchalar yozilgan kartochkalar; plakatlari; O'z-o'zini baholash varaqalari.
	Ta'limning texnik vositalari	Mavzuga oid slaydlarni namoyish qilish uchun texnik vositalar (AKT), flipchart, A-4, marker, stikerlar, qog'ozlar, taymer.

Dars mazmuni

T.r.	Bosqichlar	Vaqt	Metod va faoliyatning tavsifi
1	Kirish. Tashkiliy qism:	10 minut	<p>Guruhli muhokama</p> <p>“Tarbiya nima va u jamiyat taraqqiyotiga qanday ta’sir qiladi?”</p> <p>Tinglovchilar kichik guruhlariga bo’linadi, kutilmalar varaqasini to’ldiradi va o’z tajribasidan kelib chiqib tarbiya haqidagi tushunchalarini bayon etadi. Trener dars maqsadi, natijalari va baholash mezonlarini e’lon qiladi.</p>
2	Tarbiya tushunchasi va uning jamiyat taraqqiyotidagi o’rni.	15 minut	<p>Mini ma’ruza, suhbat, savol-javob.</p> <p>Diqqat bilan tinglash va asosiy tushunchalarni (tarbiya, ta’lim, shaxs, ma’naviyat, qadriyat, milliy tarbiya) qayd etish. Ma’ruzada keltirilgan ta’riflar va misollarni eslab qolishga harakat qilish. Tinglovchining bilimni boyitishga yo’naltirilgan savollarni tayyorlash.</p> <p>Faol qatnashib, mavzu yuzasidan o’z fikrlarini ifodalash. Kasbiy faoliyatdan tarbiyaning bola shaxsiga ta’sirini ko’rsatuvchi real misollar keltirish. Guruh ichida fikr almashish va o’z tajribasini bo’lishish. O’rgatilgan tushunchalar bo’yicha berilgan savollarga javob berish.</p> <p>O’zi tushunmagan yoki aniqlashtirish kerak bo’lgan joylar bo’yicha savol berish. Boshqa ishtirokchilarning javoblarini tahlil qilish va qo’shimchalar kiritish.</p>
3	Milliy tarbiyaning mazmuni, tamoyillari va manbalari.	15 minut	<p>Venn diagrammasi metodi.</p> <p>Metodni o’rganish uchun darsga tayyorlanish. Metodning asosiy maqsadini, diagrammani qanday to’ldirishni va uning taqqoslashdagi ahamiyatini tushunish. Diagramma ikki yoki undan ortiq element o’rtasidagi farq va o’xshashliklarni ko’rsatishini anglash.</p> <p>Amaliy topshiriq: “an’anaviy (milliy) tarbiya” va “zamonaviy tarbiya” (yoki “oilaviy tarbiya” va “maktabgacha ta’lim tashkilotidagi tarbiya”)ni maqsad, vosita va natija jihatidan diagrammada solishtirish; umumiy jihatlarini o’rtadagi qismga yozish. Har bir qismni to’g’ri va aniq to’ldirishda diqqat bilan ishlash.</p> <p>Boshqa tinglovchilar bilan fikr almashish, farq va o’xshashliklarni topishda o’z bilimlarini baham ko’rish. Diagrammadagi ma’lumotlarning to’g’riligini tekshirish. Dars oxirida metodni o’z pedagogik faoliyatida qanday qo’llashni rejalashtirish.</p>
4	Milliy g’oya mazmuni va uni o’rganishda innovatsion pedagogik yondashuvlar.	15 minut	<p>“Klaster” (Clustering) metodi.</p> <p>Metodning mohiyatini, ya’ni tushunchalarni guruhlash va ularning o’zaro bog’lanishlarini aniqlashni tushunish. Markazga “Milliy g’oya” tushunchasi yoziladi; tinglovchilar unga bog’liq qadriyatlarni (Vatanga muhabbat, mehnatsevarlik, oila va mehr-oqibat, hurmat va andisha, millatlararo totuvlik, halollik, ilmga intilish va boshqalar) klasterlarga ajratadi.</p> <p>Guruhlar bilan birgalikda ishlab, o’z fikrini guruhga taqdim etish. Har bir guruh o’z klasteridagi qadriyatlar orasidagi bog’lanishlarni va ularning bolalarda shakllanadigan ijtimoiy ko’nikmalar bilan aloqasini aniqlaydi.</p> <p>Guruhlashtirgan tushunchalarini baholash va to’g’riligini tekshirish. Dars oxirida o’rganish jarayonini tahlil qilish, metodni o’z pedagogik faoliyatida qanday ishlatish mumkinligini ko’rib chiqish.</p>

T.r.	Bosqichlar	Vaqt	Metod va faoliyatning tavsifi
5	Milliy qadriyatlarni bolalarda shakllantirish jarayonini kuzatish va baholash: metodik yondashuvlar va amaliy tavsiyalar.	15 minut	<p>“Fishbone Diagram” (Baliq skeleti) metodi.</p> <p>Metodning asoslarini o‘rganish: diagramma yordamida muammo va uning sabablarini aniqlash. Diagrammaning qismlari (asosiy muammo, sabablar kategoriyalari, natija) bilan tanishish.</p> <p>Amaliy topshiriq: “Bolalarda milliy qadriyatlar va ijtimoiy ko‘nikmalarning yetarli shakllanmasligi” muammosini aniqlash va sabablarini kategoriyalar (oila, tarbiyachi va jarayonlar, vositalar va resurslar, atrof-muhit va axborot muhiti) bo‘yicha guruhlash. Sabablar va natijalarni aniq ajratib, bartaraf etish takliflarini ishlab chiqish.</p> <p>Guruh bo‘lib ishlash, fikr va tahlillarni boshqalar bilan muhokama qilish. Sabablar o‘rtasidagi bog‘liqliklarni va ularning natijaga ta‘sirini aniqlash. Dars oxirida metodni baholash, tahlilni qayta tekshirish va olingan bilimlarni pedagogik faoliyatda qo‘llashni rejalashtirish.</p>
6	Introspeksiya	10 minut	<p>Mavzuning dolzarbligi, tarbiya tushunchasining jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni, milliy tarbiya, milliy g‘oya mazmuni, bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirishda milliy qadriyatlarning ahamiyati, innovatsion pedagogik yondashuvlar, tarbiyachilarning o‘z-o‘zini rivojlantirishi bo‘yicha mavzuni chuqur tahlil qilish. O‘z-o‘zini baholash varaqalarini to‘ldirish.</p>

Tayanch tushunchalar (ma‘ruza va tahlil uchun)

T.r.	Tushuncha	Mazmuni
1	Tarbiya	Shaxsni maqsadli, izchil shakllantirish jarayoni: axloqiy sifatlar, xulq-atvor madaniyati va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish. Jamiyat taraqqiyoti uchun barkamol avlodni yetkazib berish vositasi.
2	Milliy tarbiya	Xalqning tarixiy tajribasi, urf-odat, an‘ana va qadriyatlariga tayangan holda amalga oshiriladigan tarbiya; uning manbalari: oila, mahalla, ta‘lim muassasalari, xalq og‘zaki ijodi, allomalar merosi.
3	Milliy g‘oya	Xalqni umumiy maqsad sari birlashtiruvchi, jamiyat taraqqiyotining yo‘nalishini belgilovchi g‘oyaviy-ma‘naviy asos; ezgu qadriyatlar va kelajak sari intilish yig‘indisi.
4	Qadriyatlar	Jamiyat uchun ahamiyatli bo‘lgan, avloddan avlodga o‘tuvchi axloqiy va ma‘naviy me‘yorlar (Vatanga muhabbat, mehnatsevarlik, halollik, hurmat va boshqalar).
5	Ijtimoiy ko‘nikmalar	Bolaning boshqalar bilan muloqot qilish, hamkorlik, o‘z his-tuyg‘ularini boshqarish va jamoada xulq-atvor me‘yorlariga rioya qilish qobiliyati; milliy tarbiya bu ko‘nikmalarning mazmunini asosini beradi.
6	Tarixiy ildizlar	Sharq allomalarining (masalan, Al-Farobiy, Ibn Sino, Alisher Navoiy) hamda jadid ma‘rifatparvarlarining (masalan, Abdulla Avloniy) tarbiya haqidagi qarashlari milliy tarbiya manbalaridan hisoblanadi.

Izoh: ta‘riflar umumlashtirilgan shaklda berilgan; dars oldidan darslik va rasmiy manbalardagi amaldagi ta‘riflar hamda milliy g‘oyaga oid so‘nggi hujjatlar mazmunini tekshirib, mavzuga qo‘shib olish tavsiya etiladi.